

**IZVJEŠTAJ O RADU
ODBORA ZA ŽALBE GRAĐANA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

za 2015. godinu

Januar 2016. godine

Sadržaj

Poglavlje I. Uvodne napomene	3
Odjeljak A. Osnivanje Odbora za žalbe građana	3
Odjeljak B. Sastav Odbora za žalbe građana	3
Odjeljak C. Pravni okvir djelovanja Odbora za žalbe građana	4
Poglavlje II. Rad i aktivnosti Odbora za žalbe građana	5
Odjeljak A. Sjednice Odbora za žalbe	5
Odjeljak B. Postupanje po žalbama građana	5
Odjeljak C. Žalbe na rad policijskih službenika Granične policije BiH	6
Odjeljak D. Žalbe na rad policijskih službenika SIPA-e	11
Odjeljak E. Žalbe na rad policijskih službenika Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH	12
Odjeljak F. Ostale aktivnosti Odbora za žalbe građana (transparentnost i javnost)	14
Poglavlje III. Provođenje zaključaka Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH	16
Odjeljak A. Radni sastanci s nadležnim tijelima za provođenje zaključaka.....	16
Odjeljak B. Posjeta i obilazak graničnih prijelaza Bosne i hercegovine.....	21
Poglavlje IV. Problemi u radu Odbora za žalbe građana	27

Na osnovu člana 19. stav (1) tačka d) Zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 36/08) i člana 5. stav (1) tačka f) Poslovnika o radu Odbora za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 84/09), Odbor za žalbe građana Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine je na 25. sjednici, održanoj 25.1.2016., usvojio i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine podnosi sljedeći

I Z V J E Š T A J
o radu Odbora za žalbe građana Parlamentarne skupštine
Bosne i Hercegovine za 2015. godinu

POGLAVLJE I.

UVODNE NAPOMENE

Odjeljak A. Osnivanje Odbora za žalbe građana

Odbor za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH (u daljnjem tekstu: Odbor za žalbe građana) osnovan je u skladu sa Zakonom o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 36/08), kao tijelo Parlamentarne skupštine BiH koje u obavljanju svojih aktivnosti djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći niti podrivajući interese bilo koje političke stranke, organizacije, udruženja ili bilo kojeg naroda u Bosni i Hercegovini.

Odbor za žalbe građana, u skladu sa Zakonom o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture BiH i Poslovnikom o radu Odbora za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 84/09), nadležan je za:

- primanje, evidentiranje, procjenjivanje i prosljeđivanje žalbi na postupanje policijskih službenika u Bosni i Hercegovini, kao i njihovo upućivanje nadležnim policijskim tijelima;
- kontinuirano praćenje u kojoj je fazi predmet;
- iniciranje odgovarajućeg postupka protiv podnosioca žalbe u slučaju lažne ili tendenciozne žalbe;
- vođenje svih odgovarajućih evidencija i baza podataka o žalbama građana protiv policijskih službenika Bosne i Hercegovine, rezultatima istrage i drugim faktorima na osnovu kojih je pokrenut disciplinski ili krivični postupak;
- davanje svih informacija podnosiocu žalbe u vezi s njegovom žalbom;
- informiranje Parlamentarne skupštine BiH o svom radu te
- obavljanje ostalih poslova propisanih zakonom.

Odjeljak B. Sastav Odbora za žalbe građana

Shodno odredbama Zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture BiH, Odbor za žalbe građana ima sedam članova koji se biraju između uglednih i uvažanih građana koji nisu zaposleni u policijskim tijelima BiH.

Članovi Odbora moraju imati visoku stručnu spremu, najmanje pet članova Odbora moraju biti diplomirani pravnici i u njemu moraju biti zastupljeni svi konstitutivni narodi.

Kandidat za člana Odbora za žalbe građana ne može biti član političke stranke ni lice osuđeno za krivično djelo, osim za krivično djelo iz oblasti sigurnosti saobraćaja.

Za članove Odbora za žalbe građana u mandatnom periodu 2014.-2018. imenovani su¹

1. Vjekoslav Vuković, predsjednik,
2. Bakir Dautbašić, prvi zamjenik predsjednika,
3. Borislav Radić, drugi zamjenik predsjednika,
4. Semir Šut, član,
5. Tihomir Marinčić, član,
6. Negosava Stjepanović, član, i
7. Aleksandra Martinović, član.

Odjeljak C. Pravni okvir djelovanja Odbora za žalbe građana

Pravni okvir djelovanja Odbora za žalbe građana definiran je članom 1. stav (2) Zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine, u kome je navedeno:

Na sva pitanja organizacije i upravljanja te druga pitanja značajna za funkcioniranje tijela uspostavljenih ovim zakonom i odnosa između institucija BiH i odnosa prema pravnim i fizičkim licima, u mjeri u kojoj nisu propisana ovim zakonom, primjenjuje se Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine i Zakon o upravi.

Shodno citiranoj odredbi, pravni okvir djelovanja Odbora za žalbe građana čine:

- a) Zakon o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 36/08),
- b) Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 i 6/13),
- c) Zakon o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09),
- d) Poslovnik o radu Odbora za žalbe građana ("Službeni glasnik BiH", broj 84/09).

¹ "Službeni glasnik BiH", broj 20/14.

POGLAVLJE II.

RAD I AKTIVNOSTI ODBORA ZA ŽALBE GRAĐANA

Odjeljak A. Sjednice Odbora za žalbe građana

U 2015. godini Odbor za žalbe građana održao je 13 sjednica, i to kako slijedi:

Redni broj	Datum održavanja sjednice
12. sjednica	29.1.2015.
13. sjednica	19.2.2015.
14. sjednica	31.3.2015.
15. sjednica	30.4.2015.
16. sjednica	27.5.2015.
17. sjednica	27.5.2015.
18. sjednica	29.6.2015.
19. sjednica	15.7.2015.
20. sjednica	27.8.2015.
21. sjednica	30.9.2015.
22. sjednica	20.10.2015.
23. sjednica	30.11.2015.
24. sjednica	21.12.2015.

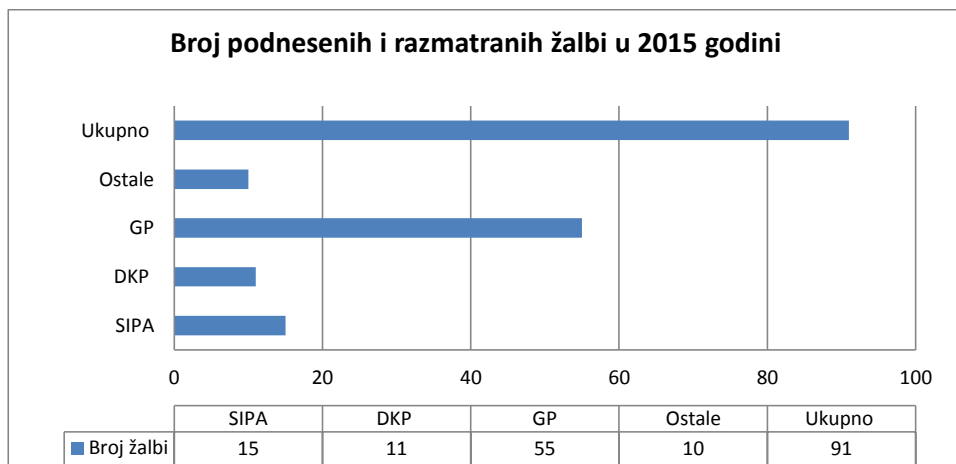
Na navedenim sjednicama Odbor za žalbe građana razmatrao je ukupno 100 tačaka dnevnog reda, u okviru kojih je analizirao 67 žalbi² i izvještaja nadležnih policijskih tijela na nivou Bosne i Hercegovine.

Odjeljak B. Postupanje po žalbama građana

U izvještajnom periodu Odbor za žalbe građana zaprimio je 91 žalbu koje su se odnosile na rad policijskih službenika, i to:

- 55 žalbi podneseno je protiv policijskih službenika Granične policije BiH,
- 15 žalbi podneseno je protiv policijskih službenika Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA),
- 11 žalbi podneseno je protiv policijskih službenika Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH,
- 10 žalbi podneseno je protiv policijskih službenika različitih policijskih tijela na nivou entiteta i kantona, a koje su prosljeđene odgovarajućim institucijama na nadležno postupanje.

² U okviru 67 žalbi razmatrano je i 14 žalbi koje su zaprimljene krajem 2014. godine.

Postupajući po žalbama i izvještajima nadležnih policijskih tijela Bosne i Hercegovine, Odbor za žalbe građana *općim konsenzusom* usvojio je 67 zaključaka i 3 preporuke koje su dostavljene nadležnim policijskim tijelima.

Odjeljak C. Žalbe na rad policijskih službenika Granične policije BiH

Tokom 2015. godine Odbor za žalbe građana razmatrao je 44 žalbe na rad i postupanje policijskih službenika Granične policije BiH, zajedno sa izvještajima o izvršenim preliminarnim provjerama Granične policije BiH.

Odbor za žalbe građana jednoglasno je prihvatio 39 izvještaja o izvršenim preliminarnim provjerama Granične policije BiH, dok je njih 7 vraćeno na dopunu u skladu sa smjernicama Odbora, i to:

- u predmetu broj: 05/2-50-17-227-56/14, u vezi sa žalbom R.B., Odbor je konstatirao da su tokom utvrđivanja činjenica uzete samo izjave policijskih službenika Granične policije BiH koji su bili prisutni naznačenog dana, na osnovu čega je i sačinjen Izvještaj. Odbor se usaglasio da je neophodno uzeti i izjave podnosioca žalbe i lica koja su bila s njim u putničkom vozilu kako bi se mogle utvrditi sve sporne činjenice na objektivnoj osnovi, tim prije što je R.B. u svojoj prijavi ostavio kontakt-telefon;
- u predmetu broj: 05/2-50-17-70-4/15, u vezi sa žalbom državljana Kraljevine Holandije G.O., Odbor za žalbe građana, zbog ozbiljnosti navoda iznesenih u žalbi, te zbog činjenice da istragom nije utvrđeno da su u predmetnom događaju učestvovali policijski službenici Granične policije BiH, zatražio je od Granične policije BiH da, putem Ministarstva vanjskih poslova BiH, zatraži od Granične policije Republike Hrvatske ispitivanje navoda iz prijave zbog indicije da su u predmetnom događaju

učestvovali policijski službenici Granične policije Republike Hrvatske. Po dobivanju ovog izvještaja, Odbor za žalbe građana konačno će se očitovati o navodima iz žalbe.

- razmatrajući predmet broj: 05/2-50-17-70-24/15, koji se odnosi na postupanje policijskog službenika Granične policije BiH E.Š., Odbor za žalbe građana zatražio je od Granične policije BiH da u roku od 7 dana obavijesti Odbor o ishodu disciplinskog postupka protiv imenovanog, kao i o eventualnom novom disciplinskom postupku zbog iznesenih činjenica koje ukazuju na ponovljeno nasilničko ponašanje prema maloljetnom licu. Granična policija se, također, obavezuje da službenim putem zatraži od Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona informaciju o preduzetim radnjama po Izvještaju MUP-a Zeničko-dobojskog kantona, broj: 08-04/9-4-417/15, od 9.6.2015.;
- razmatrajući predmet broj: 05/2-50-17-70-27/15, po žalbi V.T., Odbor za žalbe građana usaglasio se da Granična policija BiH dopuni predmetni izvještaj tako što će dostaviti Odboru informaciju o tome s kojom je putnom ispravom podnosilac žalbe V.T. otputovao idućeg dana, kao i informaciju o tome da li je eventualno narušavanje javnog reda i mira od imenovanog prijavljeno nadležnoj policijskoj stanici;
- za predmet broj: 05/2-50-17-70-44/15, Odbor za žalbe građana zatražio je dopunu Izvještaja u pogledu utvrđivanja identiteta policijskih službenika koji su u datom intervalu radili na graničnom prijelazu prema navodima iz žalbe;
- u predmetu broj: 05/2-50-17-70-48/15, po žalbi državljanina Republike Bugarske E.V., zatražena je dopuna Izvještaja na način dodatnog pojašnjenja okolnosti događaja prema navodima žalbe, te izvođenje jasnog zaključka na osnovu procjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno;
- razmatrajući predmet broj: 05/2-50-17-70-57/15, po žalbi državljanina Republike Hrvatske Č.L., Odbor za žalbe građana zatražio je da se izvrši provjera navoda na okolnosti pada napona električne energije na graničnom prijelazu u vremenskom intervalu na koji se ukazuje u žalbi.

Formatted: Bosnian (Latin, Bosnia and Herzegovina)

Među razmatranim žalbama za 5 je utvrđeno postojanje osnova za pokretanje disciplinskog postupka, dok je u predmetu broj: 05/2-50-17-70-24/15, policijski službenik Š.E. suspendovan do okončanja disciplinskog ili krivičnog postupka.

U izvještajnom periodu Odbor za žalbe građana, na osnovu razmatranih žalbi, usvojio je pet preporuka koje su dostavljene Graničnoj policiji BiH, i to:

1. Odbor za žalbe građana sugerira Graničnoj policiji BiH da se svim slučajevima, u kojima objektivne okolnosti to dozvoljavaju, uzmu izjave i od podnosioca žalbe, kao i drugih svjedoka, kako bi se činjenice utvrđivale i dokazi izvodili na osnovu što objektivnijih saznanja o predmetnim događajima.

2. Odbor za žalbe građana izražava nezadovoljstvo visinom izrečene sankcije u predmetu broj: 05/2-50-17-227-57/14, po žalbi S.A., zbog činjenice da postupanje policijskog službenika ima elemente povrata.

U vezi s tim, poziva se Granična policija BiH da preispita rad disciplinskih komisija, jer je u konkretnom slučaju, uprkos činjenici da su inspektori uložili izuzetan trud na prikupljanju dokumentacije i utvrđivanju činjenica u ovom predmetu, disciplinska komisija izrekla neprimjerenu sankciju, iako je riječ o povratu u činjenju nedozvoljenog djela.

Odbor za žalbe građana preporučuje Graničnoj policiji BiH da primijeni nultu stopu tolerancije kod nedvojbeno utvrđenih slučajeva korupcionog ponašanja policijskih službenika ove policijske agencije, tim prije što je ovakvo neprimjereno ponašanje evidentirano u više pojedinačnih slučajeva, a o čemu je Odbor izvještavan.

3. Odbor za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH preporučuje Graničnoj policiji BiH da na visokofrekventnim graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine, odnosno graničnim prijelazima koje turisti najčešće koriste za prelazak granice, budu angažirani policijski službenici koji poznaju osnove engleskog jezika. U vezi s tim, potrebno je da Granična policija BiH u narednom periodu, u skladu sa svojim planovima i finansijskim mogućnostima, organizira dodatnu obuku i edukaciju policijskih službenika Granične policije BiH o osnovama engleskog jezika.

4. Odbor za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH poziva Graničnu policiju BiH da policijskim službenicima ove agencije skrene dužnu pažnju o vrsti informacija koje mogu objavljivati na društvenim mrežama.

Poštujući slobodu govora i izražavanja, pravo na privatnost kao i druga prava zagarantovana Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Odbor u ovom segmentu preporučuje da se zbog specifičnosti poslova i radnih zadataka, kao i dužnosti koje obavljaju, policijski službenici suzdrže od objavljivanja informacija koje su usko vezane za vršenje službene dužnosti ili izvršenje bilo kojeg radnog zadatka, posebno komentara s političkom, vjerskom, etničkom ili drugom pozadinom, a što je u suprotnosti s kodeksom ponašanja policijskih službenika.

5. Razmatrajući predmet broj: 05/2-50-17-70-15/15, po žalbi A.G., koji se odnosi na postupanje policijskog službenika M.B., Odbor za žalbe građana usaglasio se da Granična policija BiH treba nastaviti pojačano pratiti rad ovog službenika kako bi se preduprijedile eventualne protupravne radnje, jer je on već disciplinski kažnjavao 2014. godine.

Granični prijelazi Bosne i Hercegovine na kojima su građani podnosili žalbe na postupanje policijskih službenika Granične policije BiH su sljedeći:

Granični prijelaz BiH	Broj žalbi
MGP Ivanica	4
MGP Neum I	1
MGP Doljani	5
MGP Kamensko	1
MGP Izačić	1
MGP Velika Kladuša	2
MGP Brod	5
MGP Šamac	1
MGP Orašje	4
MGP Brčko	4
MGP Karakaj - Zvornik	1
PGP Zvornik	4
MGP Vardište	2
MGP Crveni Grm	1
MGP Rača	1
MGP Gorica	1
MGP Gradiška	1
MGP Aerodrom Sarajevo	4
MGP Aerodrom Tuzla	2

Ostale žalbe nisu u vezi s povredom službene dužnosti policijskih službenika za neki od graničnih prijelaza, već su uglavnom okarakterizirane kao žalbe koje su produkt ličnih sukoba između podnosilaca žalbe i policijskih službenika.

Razlozi za podnošenje žalbi na rad policijskih službenika Granične policije Bosne i Hercegovine

Razlozi za podnošenje žalbi mogu se podijeliti na sljedeće:

1. Neprimjerena komunikacija, drsko i neprofesionalno ponašanje policijskih službenika (16 žalbi)

Odbor za žalbe građanin u više navrata je skretao pažnju Graničnoj policiji BiH na obavezu poštivanja kodeksa ponašanja policijskih službenika, s posebnim akcentom na ophođenje i komunikaciju s građanima prilikom kontrole prelaska granice. Tokom razmatranja žalbi konstatirano je da je u većini slučajeva nezadovoljstvo građana uslovljeno neprimjerenom, suvišnom komunikacijom policijskih službenika, te u nekim slučajevima drskim i neprofesionalnim postupcima policijskih službenika.

U vezi s tim, Odbor smatra da bi bilo korisno periodično organizirati obuke policijskih službenika o načinu komuniciranja s građanima, pri čemu ona treba biti svedena isključivo na službeni nivo bez nepotrebnih, suvišnih komentara, što nerijetko dovodi do verbalnog konflikta, a koji potom rezultira žalbom građanina na rad policijskog službenika. Ovdje svakako treba uvrstiti i obuke o upravljanju stresom i djelovanju u nepovoljnim uslovima za rad, kao što je velika frekvencija putničkog saobraćaja i sl.

Rad psihologa s timovima Granične policije u velikoj mjeri bi rezultirao rješavanju ovakvih pojava na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine.

2. Prijave koruptivnog djelovanja policijskih službenika Granične policije BiH (7 žalbi)

U dva predmeta utvrđena je osnovanost navoda iz žalbe. Tako je u predmetu broj: 05/2-50-17-227-57/14, po žalbi S.A., policijskom službeniku M.V. izrečena novčana disciplinska sankcija u iznosu 30% na osnovnu plaću u trajanju od 5 mjeseci, jer je riječ o povratu u činjenju djela.

U predmetu broj: 05/2-50-17-70-29/15, po žalbi M.K i A.K, protiv policijskog službenika podnesen je zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka.

Razmatrajući ove predmete, Odbor za žalbe građana usvojio je preporuku kojom se od Granične policije BiH traži da primijeni nultu stopu tolerancije kod nedvojbeno utvrđenih slučajeva korupcionog ponašanja policijskih službenika ove policijske agencije, tim prije što je ovakvo neprimjereno ponašanje evidentirano u više pojedinačnih slučajeva, a o čemu je Odbor izvještavan.

3. Predugo zadržavanje na graničnim prijelazima, te posebne kontrole prilikom prelaska granice Bosne i Hercegovine (10 žalbi)

Odbor za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH u ovim predmetima utvrdio je da u postupanju policijskih službenika Granične policije BiH nisu utvrđene nepravilnosti ni povrede relevantnih zakona.

Radnje, preduzete u konkretnom slučajevima, sastavni su dio procedura Granične policije BiH i u skladu su sa zakonskim propisima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini.

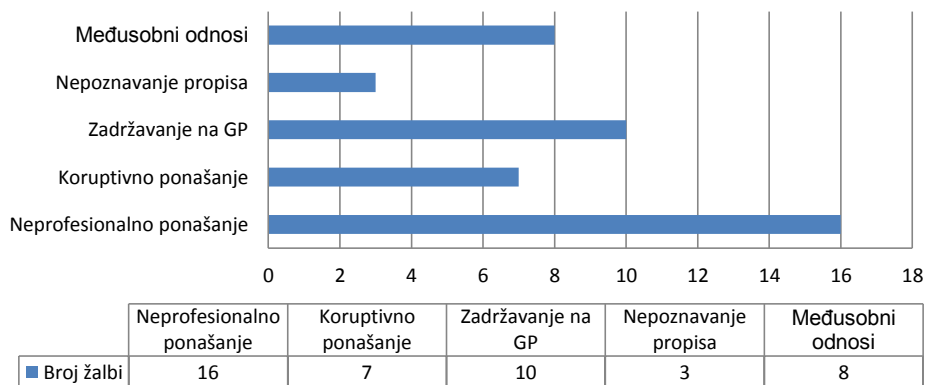
S druge strane, predugo zadržavanje na graničnim prijelazima uslovljeno je objektivnim okolnostima na graničnim prijelazima, kao što je brzina internetske konekcije za očitavanje pasoša, frekvencija saobraćaja i sl.

4. Nepoznavanje propisa policijskih službenika prilikom vršenja granične kontrole (3 žalbe)

Na osnovu prikupljenih dokaza po žalbama koje su se odnosile na navodno nepoznavanje propisa policijskih službenika Granične policije BiH, Odbor za žalbe građana nije utvrdio osnovanost navoda u ovim žalbama.

Ostale žalbe odnose se na pitanja međusobnih, ličnih sukoba i odnosa između građana i policijskih službenika Granične policije BiH, ili se pak uopćeno odnose na postupanje policijskih službenika van vršenja službe na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine.

Broj žalbi po razlozima podnošenja

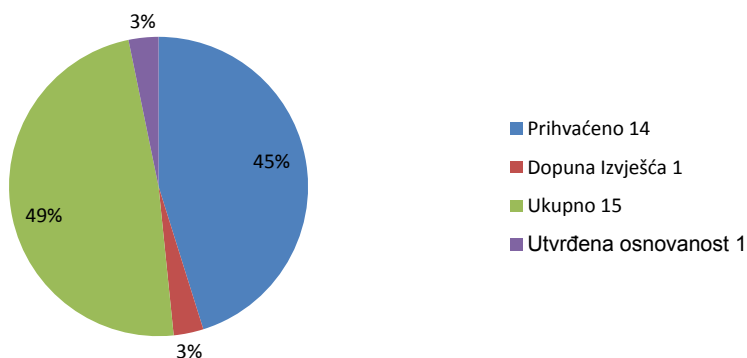
Odjeljak D. Žalbe na rad policijskih službenika Državne agencije za istrage i zaštitu BiH (SIPA)

U Izvještajnom periodu Odbor za žalbe građana razmatrao je 15 žalbi podnesenih na postupke policijskih službenika Državne agencije za istrage i zaštitu BiH, od kojih je 4 bilo označeno određenim stepenom tajnosti u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 54/05 i 12/09).

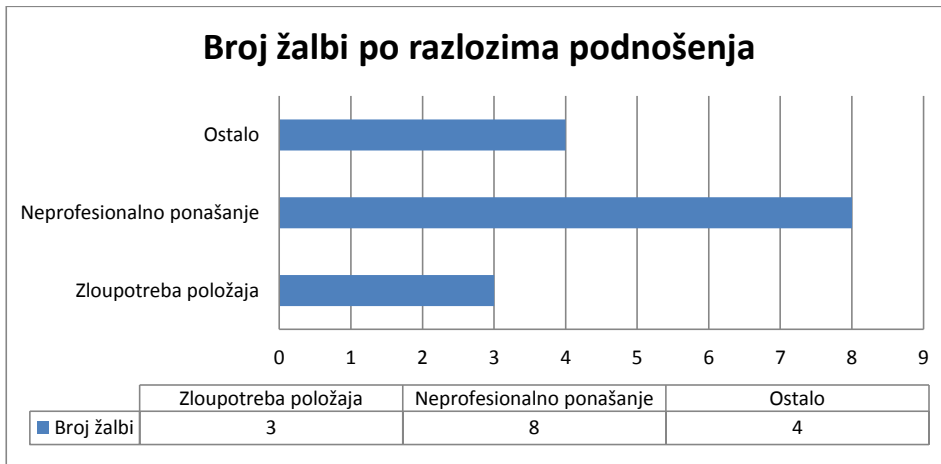
Odbor za žalbe građana usvojio je 15 zaključaka kojim su usvojeni izvještaji o provedenoj internoj istrazi Državne agencije za istrage i zaštitu BiH.

Tokom razmatranja ovih žalbi za njih 14 nije utvrđeno postojanje osnova, dok je u predmetu broj: 05/2-50-17-70-13/15, po žalbi Š.S., utvrđena odgovornost policijskog službenika Ž.Ć., kome je izrečena novčana disciplinska sankcija u iznosu od 15% na osnovnu plaću u trajanju od dva mjeseca.

Analiza postupanja po žalbama

Razlozi podnošenja žalbi protiv policijskih službenika Državane agencije za istrage i zaštitu uglavnom su se odnosili na neprofesionalno ponašanje i zloupotrebu službenog položaja policijskih službenika ili su pak rezultat ličnih sukoba između građanina i policijskog službenika.

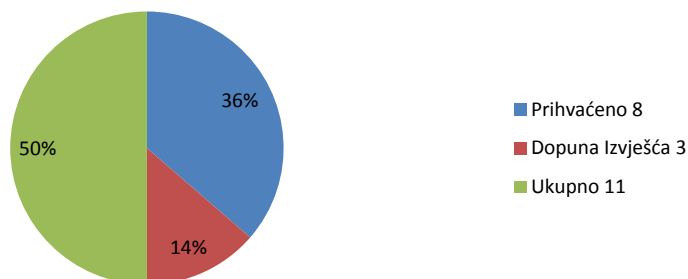
Odbor za žalbe građana usvojio je i preporuku kojom se od Državne agencije za istrage i zaštitu BiH traži da policijskim službenicima ove agencije skrene dužnu pažnju o vrsti informacija koje mogu objavljivati na društvenim mrežama.

Poštujući slobodu govora i izražavanja, pravo na privatnost kao i druga prava za garantirana Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Odbor u ovom segmentu preporučuje da se zbog specifičnosti poslova i radnih zadataka, kao i dužnosti koje obavljaju, policijski službenici suzdrže od objavljivanja informacija koje su usko vezane za vršenje službene dužnosti ili izvršenje bilo kojeg radnog zadatka, posebno komentara s političkom, vjerskom, etničkom ili drugom pozadinom, a što je u suprotnosti s kodeksom ponašanja policijskih službenika.

Odjeljak E. Žalbe na rad policijskih službenika Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH

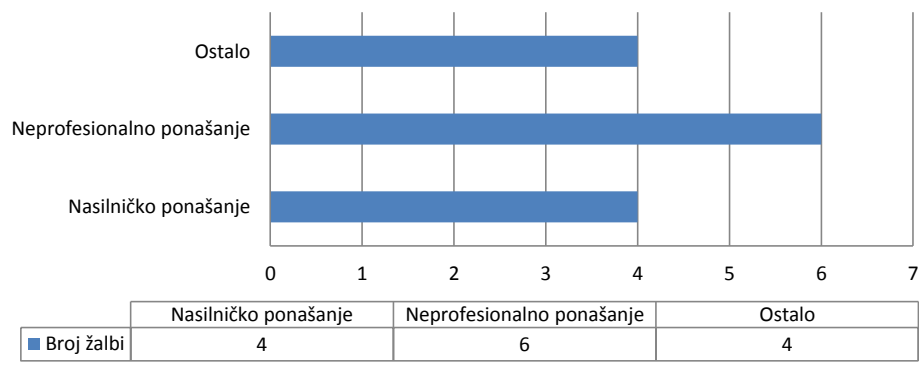
Odbor za žalbe građana zaprimio je 11 žalbi na rad policijskih službenika Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, od kojih je 8 razmatrano, dok se za tri čeka izvještaj o preliminarnim provjerama Direkcije.

DKPT-analiza broja žalbi

Razlozi za podnošenje žalbi uglavnom se odnose na neprimjereno i neprofesionalno ponašanje policijskih službenika te na neprimjerenu komunikaciju spram građana.

Broj žalbi po razlozima podnošenja

Razmatrajući ove žalbe Odbor ni u jednom prijavljenom slučaju nije utvrdio postojanje povrede službene dužnosti policijskih službenika Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH.

Međutim, razmatrajući predmet broj: 05/2-50-17-70-19/15, po žalbi A.S., Odbor za žalbe građana usvojio je preporuku kojom poziva Direkciju za koordinaciju policijskih tijela BiH da policijskim službenicima ove agencija skrene dužnu pažnju o vrsti informacija koje mogu objavljivati na društvenim mrežama.

Poštujući slobodu govora i izražavanja, pravo na privatnost kao i druga prava za garantirana Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Odbor u ovom segmentu preporučuje da se zbog specifičnosti poslova i radnih zadataka, kao i dužnosti koje

obavljaju, policijski službenici suzdrže od objavljivanja informacija koje su usko vezane za vršenje službene dužnosti ili izvršenje bilo kojeg radnog zadatka, posebno komentara s političkom, vjerskom, etničkom ili drugom pozadinom, a što je u suprotnosti s kodeksom ponašanja policijskih službenika.

Odjeljak F. Ostale aktivnosti Odbora za žalbe građana (transparentnost i javnost)

Odbor za žalbe građana je, u saradnji s Centrom za sigurnosne studije (CSS) i uz podršku Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF), organizirao dvije konferencije, i to:

- 23.4.2015. o temi: "Značaj borbe protiv neprimjerenog i neetičkog postupanja u policijskim redovima" i
- 7.12.2015. o temi: "Uloga nezavisnih tijela za žalbe na rad policijskih službenika u jačanju policijskog integriteta.

Cilj organiziranja konferencija bio je da se javnosti pruže informacije o ulozi nezavisnih tijela za žalbe na rad policijskih službenika kao novi način pristupa demokratskoj kontroli rada policije. Također, predstavljene su iste ili slične institucije koje imaju mandat za zaprimanje i istragu žalbi građana protiv nedoličnog ponašanja i zloupotrebe policijskih ovlasti od strane policijskih službenika.

Jedna od bitnih pretpostavki odgovornosti i integriteta policijskih struktura odnosi se na povjerenje građana u njihov rad, koje se najočitije manifestira u odnosu na kršenje individualnih prava građana i na mogućnost da se pritužbe građana na rad policijskih službenika procesuiraju na nezavisan i profesionalan način.

Na konferencijama se se razgovaralo i o zaključcima koje je Parlamentarna skupština BiH usvojila uz Izvještaj o radu Odbora za žalbe građana za 2014. godinu, a u kojima je istaknuta potreba da Uprava za indirektno oporezivanje BiH obavi generalnu rekonstrukciju aparata za videonadzor, zamijeni stare aparate novim, te da, u saradnji s Graničnom policijom BiH, pronade odgovarajuća rješenja za problem nefunkcionalnosti, odnosno lošeg funkcioniranja videonadzora na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine. Ovo je posebno važno jer se najveći broj pritužbi građana odnosi na rad policijskih službenika Granične policije BiH, pri čemu je videonadzor ključan pri dokazivanju nezakonitih radnji na graničnim prijelazima.

Među zaključcima koji su usvojeni na ovim konferencijama mogu se izdvojiti sljedeći:

1. Raditi na izradi zajedničkih smjernica za rad nezavisnih tijela za žalbe građana na rad policijskih službenika, različitih nivoa u Bosni i Hercegovini, kao i jedinica za profesionalne standarde, kako bi se postupanje u istim ili sličnim slučajevima uskladilo, te stekla jedinstvena praksa;
2. Jačati integritet policijskih službenika i informativno i edukacijski (na kompetencijama), kako bi se vratilo povjerenje građana u rad policije;

3. Raditi na većoj transparentnosti i nezavisnosti kako bi šira javnost bila upoznata sa svojim pravima, njihovim korištenjem, te kome se i na koji način adekvatno obratiti;
4. Raditi na jačanju Jedinica za profesionalne standard, edukacijski kao i popunjavanjem predviđenog osoblja.

Između ostalih aktivnosti Odbora za žalbe građana tokom 2015., može se izdvojiti i sastanak s direktorom Granične policije BiH Zoranom Galićem, koji je održan 20.11.2015., a na kojem je istaknut značaj saradnje Odbora za žalbe i Granične policije kao i značaj uvida u rad graničnih prijelaza „ad hoc“ i planskim obilascima graničnih prijelaza prema unaprijed utvrđenim pitanjima neophodnim za razjašnjavanje.

POGLAVLJE III.

PROVOĐENJE ZAKLJUČAKA PREDSTAVNIČKOG DOMA I DOMA NARODA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH

Odjeljak A. Radni sastanci s nadležnim tijelima za provođenje zaključaka

Odbor za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH je 29.6.2015. i 21.12.2015. održao radne sastanke s predstavnicima Državne agencije za istrage i zaštitu, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela, Granične policije BiH, Ministarstva financija i trezora BiH, Uprave za indirektno oporezivanje BiH i UNDP-ja.

Cilj sastanaka bio je utvrditi mjere za realizaciju zaključaka koji su usvojeni na 11. sjednici Predstavničkog doma i na 5. sjednici Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH u vezi sa Izvještajem o radu Odbora za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH za 2014. godinu.

Na sastanku su razmatrane dvije teme, i to:

1. Obavljanje sistematskih ljekarskih pregleda i pružanje psihološke pomoći policijskim službenicima i
2. Uspostavljanje funkcionalnog videonadzora na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine.

1. Obavljanje sistematskih ljekarskih pregleda i pružanje psihološke pomoći policijskim službenicima

Vjekoslav Vuković, predsjednik Odbora, podsjetio je prisutne na preporuku Odbora prema kojoj policijske agencije na nivou Bosne i Hercegovine trebaju pokrenuti inicijativu za obavljanje redovnog sistematskog pregleda policijskih službenika koji imaju dozvolu za nošenje oružja, a naročito pripadnika Jedinice za specijalnu podršku, s posebnim naglaskom na psihološko testiranje, a s ciljem sprečavanja neprimjerene i nezakonite upotrebe vatrenog oružja izazvane eventualnim psihološkim traumama.

Kako se policijski službenici, a naročito pripadnici Jedinice za specijalnu podršku, svakodnevno susreću sa izuzetno teškim stresnim situacijama i događajima, rukovodstva ovih policijskih agencija trebaju uložiti dodatne napore u izradu programa upravljanja stresom i preduzimanje pravovremenih mjera radi održavanja psihološke stabilnosti navedenih osoba.

Predstavnici policijskih agencija u svojim su izlaganjima istaknuli da su posljednji ljekarski pregledi policijskih službenika obavljani 2006. godine, te da je krajnje vrijeme za započinjanje sistemskog projekta provođenja redovnih ljekarskih pregleda. Policijski službenici izloženi su pojačanom stresu u obavljanju poslova i radnih zadataka, a tome treba dodati i ekonomske i porodične probleme koji u velikoj mjeri utiču na njihovo tjelesno i duševno zdravlje.

Predstavnica Ministarstva finansija i trezora BiH upoznala je prisutne da potrebe za budžetskim sredstvima za 2016. godinu trebaju iskazati u iduća dva mjeseca, te da policijske agencije već moraju izraditi planove obavljanja sistematskih ljezerskih pregleda. Posebno je skrenula pažnju na to da se ovaj projekat, zbog ograničenih finansijskih sredstava, mora provoditi sukcesivno, tokom nekoliko godina, te da u tom pravcu agencije moraju izraditi planove prema prioritetima.

Također, predstavnici policijskih agencija istaknuli su da je policijskim službenicima potrebna psihološka podrška za suočavanje s nizom izazova koji su pred njima za vrijeme obavljanja njihove službe. Ovo pitanje mora se prioritarno rješavati u idućem periodu angažiranjem određenog broja psihologa koji će biti stalno zaposleni u policijskim agencijama, kako bi svakodnevnim radom, s jedne strane, pružali psihološku pomoć policijskim službenicima, a s druge strane detektirali moguće psihološke ispade uzrokovane stresom na poslu ili pak ekonomskim i porodičnim problemima, što bi moglo imati neželjene posljedice.

U raspravi o navedenom pitanju utvrđena su dva zaključka:

1. Granična policija BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela trebaju u što kraćem roku izraditi planove prema prioritetima za obavljanje sistematskih ljezerskih pregleda policijskih službenika, kako bi se za njih mogla potraživati finansijska sredstva u budžetu za 2016. godinu.
2. Navedene policijske agencije trebaju pokrenuti postupak izmjene sistematizacije radnih mjesta u smislu otvaranja radnih mjesta za određeni broj psihologa u njima, čiji je angažman više nego potreban za budući uspješan rad policijskih službenika.

2. Uspostavljanje funkcionalnog videonadzora na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine

Cijeneći činjenicu da je problem sistema videonadzora uočen kao ključan pri dokazivanju određenih nezakonitih radnji na graničnim prijelazima, što je isticao i Odbor za žalbe građana u prošlom mandatu, te cijeneći činjenicu da je funkcioniranje ovog sistema, prije svega, od značaja za sigurnost graničnih prijelaza, a potom i za odgovarajuće rješavanje određenih žalbi građana na rad zaposlenih u Graničnoj policiji BiH, Odbor je zatražio od Granične policije BiH potpunu informaciju o realizaciji zaključka Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH.

Naime, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH usvojio je Zaključak broj: 01/a-50-1-15-64/14, od 26.3.2014., kojim je Uprava za indirektno oporezivanje BiH zadužena za generalnu rekonstrukciju aparata za videonadzor te za pronalaženje, u saradnji s Graničnom policijom BiH, odgovarajućeg rješenja problema nefunkcioniranja, odnosno lošeg funkcioniranja videonadzora na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine.

Međutim, Uprava za indirektno oporezivanje BiH izvijestila je Parlamentarnu skupštinu BiH, aktom broj: 01/1-3-02-5-86-30/14, od 21.4.2014., da je donijela Odluku, broj: 01-02-2-969/14, od 11.4.2014., o trajnom ustupanju sistema videonadzora na svim graničnim prijelazima u Bosni i Hercegovini Graničnoj policiji BiH, koja je postala odgovorna za realizaciju navedenog zaključka.

U vezi s tim, Odbor za žalbe građana izdao je Graničnoj policiji BiH preporuku sljedećeg sadržaja:

Odbor za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH upućuje Graničnu policiju BiH da pristupi provođenju Zaključka Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, broj: 01/a-50-1-15-64/14, od 26.3.2014., a u skladu s Odlukom Uprave za indirektno oporezivanje BiH, broj: 01-02-2-969/14, od 11.4.2014., o trajnom ustupanju sistema videonadzora na svim graničnim prijelazima u Bosni i Hercegovini Graničnoj policiji BiH.

Odbor za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH preporučuje Graničnoj policiji BiH da, cijeneći predmete koji su razmatrani na 10. sjednici, u što kraćem roku osigura uslove za uspostavu sistema videonadzora na MGP-u Brod.

U svom odgovoru na navedenu preporuku broj: 17-05-6-02-3-1094-11/14, od 10.12.2014., Granična policija BiH izvijestila je Odbor za žalbe građana o sljedećim činjenicama:

1. U članu 14. Zakona o graničnoj kontroli ("Službeni glasnik BiH", br. 53/09, 54/10 i 47/14) navedeno je da je **Uprava za indirektno oporezivanje nadležna za poslove izgradnje, dogradnje, rekonstrukcije, upravljanja i održavanja objekata i infrastrukture na graničnim prijelazima. Granični prijelaz mora biti izgrađen i opremljen tako da omogućava efikasno i sigurno obavljanje graničnih provjera u skladu sa standardima i uslovima koje utvrđuje Vijeće ministara.**
2. U članu 3. Pravilnika o standardima i uslovima izgrađenosti i opremljenosti graničnih prijelaza ("Službeni glasnik BiH", broj 06/10) propisano je da **zajedničku opremu potrebnu za obavljanje poslova granične kontrole na graničnim prijelazima osigurava i održava nadležno tijelo za upravljanje i održavanje graničnih prijelaza**, dok je u članu 4. Pravilnika navedeno **da je videonadzor opći standard i uslov za opremanje i izgradnju graničnih prijelaza.**
3. Vijeće ministara BiH je na 94. sjednici, održanoj 16. 7. 2009., zatim na 100. sjednici, održanoj 30.9.2009., te na 110. sjednici, održanoj 30.12.2009., donijelo i potvrdilo **zaključak kojim upravljanje i održavanje graničnih prijelaza treba povjeriti Upravi za indirektno oporezivanje.**

Slijedom navedenog, Granična policija BiH izvijestila je Odbor za žalbe građana BiH da nema zakonsku nadležnost niti mogućnost da prihvati i realizira zahtjev Uprave za indirektno

oporezivanje koji se odnosi na "Odluku o trajnom ustupanju sistema videonadzora na svim graničnim prijelazima Granične policije BiH". Prema tome, Granična policija BiH nema zakonsku osnovu da uknjiži navedenu opremu kao stalno sredstvo u svojim poslovnim knjigama niti je u mogućnosti, u skladu s pozitivnim zakonskim propisima, planirati odgovarajuća budžetska sredstva za te namjene.

Iz svega navedenog vidi se da je zaključak Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH nije realiziran, što u velikoj mjeri otežava rješavanje žalbi građana na rad i postupanje pripadnika Granične policije BiH te da se on i dalje odnosi na upravu za indirektno oporezivanje BiH.

Predstavnik Uprave za indirektno oporezivanje BiH u svome je izlaganju istaknuo da je Uprava preuzela obavezu realiziranja zaključaka Parlamentarne skupštine BiH, te da je s tim ciljem, u saradnji s Graničnom policijom BiH, obavljen pregled postojećih sistema videonadzora na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine, u mjeri u kojoj su to bili u stanju učiniti jer u Upravi nemaju specijalizirane stručnjake za tu oblast koji bi mogli konačno valorizirati postojeće sisteme. Cijeneći da je rješavanje ovog problema izuzetno složeno te da je postojeća oprema zastarjela i ima lošu rezoluciju, u narednom periodu potrebno izraditi stručan elaborat o tome kakva je oprema potrebna za uspostavljanje cjelovitog i funkcionalnog sistema videonadzora na graničnim prijelazima, te šta učiniti s postojećom opremom na njima. S tim ciljem će se Uprava za indirektno oporezivanje BiH obratiti Vijeću ministara BiH za odobravanje finansijskih sredstava potrebnih za izradu ovog elaborata.

Članovi Odbora za žalbe građana naglasili su da Uprava za indirektno oporezivanje BiH i Granična policija BiH trebaju zajedno izvršiti uvid u sadašnje stanje kako bi odredili šta jeste a što nije funkcionalno u sistemu videonadzora, te sukcesivno pristupiti rješavanju ovog problema prema prioritetima.

Na sastanku je, također, istaknuto da su prioriteti utvrđeni prema granici Bosne i Hercegovine s Republikom Hrvatskom, dok prema granici sa Srbijom i Crnom Gorom nisu utvrđeni ni prioriteti niti su kategorizirani granični prijelazi.

Predstavnici UNDP-ja iskazali su spremnost UNDP-ja da učestvuje u rješavanju ovog pitanja, pri čemu prethodno treba procijeniti stanje, na osnovu čega bi trebalo pripremiti projekte za podnošenje donatorima.

Članovi Odbora naglasili su da je rješavanje pitanja funkcionalnog videonadzora na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine neophodno ne samo za suzbijanje i utvrđivanje korupcije, kako je to već evidentirano u radu na predmetima, već je to i pitanje sigurnosti građana Bosne i Hercegovine, imajući u vidu povećanje opasnosti od terorističkih djelovanja.

Shodno navedenom, nakon rasprave o ovom pitanju usvojeni su sljedeći zaključci:

1. Pozivaju se Granična policija BiH i Uprava za indirektno oporezivanje BiH da intenziviraju međusobno djelovanje s ciljem utvrđivanja postojećeg stanja sistema videonadzora na graničnim prijelazima, da izrade program sanacije sistema prema

utvrđenim prioritetima te da, u saradnji s UNDP-jem, utvrde najbolji model za prijavu za donatorska sredstva s ciljem rješavanja ovog pitanja.

2. O preduzetim mjerama potrebno je pravovremeno izvijestiti Parlamentarnu skupštinu BiH.

Odbor za žalbe građana zatražio je od Granične policije BiH, Uprave za indirektno oporezivanje BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, te Državne agencije za istrage i zaštitu BiH informaciju o poduzetim mjerama po usvojenim zaključcima.

U vezi s navedenim zaključcima Granična policija BiH izvjestila je Odbor da je ministar sigurnosti BiH donio Odluku o imenovanju radne grupe zadužene za realizaciju aktivnosti neophodnih za uspostavljanje video nadzora na graničnim prelazima Bosne i Hercegovine. Radnu grupu čine predstavnici Ministarstva sigurnosti BiH, Granične policije BiH i Uprave za indirektno oporezivanje BiH.

Također, u vezi s potrebom obavljanja sistematskih ljekarskih pregleda i pružanja psihološke pomoći policijskim službenicima, Granična policija BiH izvjestila je Odbor da obaveza vršenja sistematskih pregleda nije propisana Zakonom o policijskim službenicima. Naime, u Budžetu za 2015. godinu planirana su bila sredstva za ovu namjenu ali ista nisu iskorištena jer se čekalo donošenje izmjena i dopuna Zakona o policijskim službenicima, kojim se ova oblast trebala regulirati.

S druge strane, Granična policija BiH u svom Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji ima sistematizovano radno mjesto "psiholog".

Uprava za indirektno oporezivanje BiH u svom odgovoru istakla je da je izvršila snimanje postojećeg stanja sistema video nadzora i o istom sačinila izvještaj. Međutim, Uprava nije mogla predložiti mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka, jer ne raspolaže stručnim kadrovima koji bi mogli izvršiti stručnu analizu i defektažu sistema video nadzora na graničnim prelazima Bosne i Hercegovine.

Izrada elborata o stanju sistema video nadzora instaliranih na graničnim prelazima Bosne i Hercegovine sa prijedlogom mjera za otklanjanje nedostataka zahtjeva značajna finansijska sredstva, koja nisu odobrena u Budžetu za 2016. godinu.

Također je naglašeno da je Ministarstvo sigurnosti BiH donijelo Odluku o imenovanju radne grupe zadužene za realizaciju aktivnosti neophodnih za uspostavljanje video nadzora na graničnim prelazima Bosne i Hercegovine.

Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH izvjestila je Odbor da ne postoji pravni osnov za obavljanje ljekarskih pregleda policijskih službenika, odnosno Zakon o policijskim službenicima BiH ne propisuje takvu mogućnost. Predložene izmjene i dopune Zakona propisuju da se policijski službenici mogu upućivati na redovne, periodične i vanredne ljekarske preglede, te bi se usvajanjem istih stvorile pretpostavke za izradu planova i obavljanje ljekarskih pregleda policijskih službenika.

Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH je u prijedlogu novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije, predvidjela radno mjesto stručnog savjetnika - psihologa u statusu državnog službenika.

Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, također je istakla da nije zakonski propisana obaveza obavljanja redovnih sistematskih pregleda policijskih službenika zbog čega se u Budžetu za 2016 godinu nisu mogla planirati novčana sredstva za provođenje istih. Međutim, Agencija je u određenim situacijama upućivala policijske službenike na vanredne ljekarske preglede.

U pogledu angažovanja psihologa u Agenciji, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Agencije, nema sistematizovanog radnog mjesta psiholog, te je u periodu od 15.10.2014. do 15.9.2015. jedna policijska službenica pored svojih poslova obavljala i poslove pružanja stručne psihološke podrške i pomoći policijskim službenicima Jedinice za specijalnu podršku Agencije. S tim u vezi, Agencija će prilikom izmjene Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, koja je planirana u 2016. godini, uzeti u obzir zaključak koji se odnosi na sistematizovanje radnog mjesta psihologa.

Odjeljak B. Posjeta i obilazak graničnih prijelaza Bosne i Hercegovine

Ženevski centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF) u saradnji s Centrom za sigurnosne studije (CSS) podržao je projekat Odbora za žalbe građana Parlamenta o posjeti jedinicama Granične policije BiH, odnosno projekat obilaska graničnih prijelaza Bosne i Hercegovine, a na osnovu žalbi građana kojima su ukazane na određene propuste prilikom vršenja graničnih kontrola.

Odbor za žalbe građana 11. i 12.11.2015. obišao je:

1. MGP Ripač - Uzljebič (Bihać)
2. MGP Izačić - Ličko Petrovo Selo (Bihać)
3. MGP Brčko - Gunja (Brčko)
4. MGP Brčko luka (Brčko)
5. MGP Bijeljina - Sremska Rača (Bijeljina)

Odbor za žalbe građana 23. i 24.11.2015. obišao je:

1. MGP Deleuša - međunarodni robni prijelaz (Trebinje)
2. MGP Klobuk - robni i akcizni (Trebinje)
3. MGP Ivanica - planiran kao prijelaz za uvoz/izvoz voća i povrća (Trebinje)
4. MGP Trebimlja - Čepikuće (Trebinje)
5. MGP Doljani - Metković
6. MGP Neum 1
7. MGP Neum 2
8. GP za pogranični saobraćaj Duži
9. GP za pogranični saobraćaj Radež

Cilje posjete: utvrđivanje činjenica u vezi s pitanjima koja su razmatrana kroz žalbe građana i na koja je ukazano u godišnjem izvještaju za 2014. godinu, i to:

1. pokrivenost graničnih prijelaza funkcionalnim videonadzorom,
2. infrastruktura objekata u kojima su smješteni granični policajci te u kojima se vrše granične provjere,
3. koliko su granični policajci upućeni u propise kojima se regulira granični saobraćaj, što uključuje poznavanje etičkog kodeksa, blagovremenu dostupnost instruktivnih akata rukovodstva Granične policije BiH na svim graničnim prijelazima,
4. poznavanje stranih jezika, naročito na graničnim prijelazima s povećanom frekvencijom putničkog saobraćaja,
5. pripremljenost graničnih prijelaza na mogući priliv migranata iz pravca R Hrvatske i R Srbije,
6. sistematski pregledi graničnih policajaca, te druge provjere u vezi s davanjem odobrenja za nošenje oružja.

1. Pokrivenost graničnih prijelaza funkcionalnim videonadzorom

Parlamentarna skupština BiH je sa Izvještajem o radu Odbora za 2014. godinu usvojila i sljedeći

ZAKLJUČAK

Poziva se Uprava za indirektno oporezivanje da bez odgađanja pristupi realizaciji Zaključka Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, broj: 01/a-50-1-15-64/14, od 26.3.2014., koji glasi:

Zadužuje se Uprava za indirektno oporezivanje da izvrši neophodnu generalnu rekonstrukciju aparata za videonadzor, izvrši zamjenu starih aparata novim, te u saradnji s Graničnom policijom BiH pronađe odgovarajuće rješenje problema nefunkcioniranja, odnosno lošeg funkcioniranja videonadzora na graničnim prijelazima u Bosni i Hercegovini.

Odbor za žalbe građana je u vezi s ovim pitanjem 29.6.2015. održao radni sastanak s nadležnim institucijama, kada je usvojen zaključak:

Pozivaju se Granična policija BiH i Uprava za indirektno oporezivanje BiH da intenziviraju međusobno djelovanje s ciljem utvrđivanja postojećeg stanja sistema videonadzora na graničnim prijelazima, da izrade program sanacije sistema prema utvrđenim prioritetima te da, u saradnji s UNDP-jem, utvrde najbolji model za prijavu za donatorska sredstva s ciljem rješavanja ovog pitanja.

Tokom obilaska graničnih prijelaza Bosne i Hercegovine konstatirano je da MGP Ripač, MGP Deleuša, MGP Trebimlja, MGP Bijeljina, MGP Pavlovića most (GP za željeznički saobraćaj - Bijeljina), MGP Neum I i MGP Neum II, MGP Izačić, PGP Duži i PGP Radež nemaju postavljen ili nemaju funkcionalan videonadzor. Naime, na MGP Izačić videonadzor radi, ali nema mogućnost snimanja i pohrane snimaka, već samo u trenutnom vremenu snima stanje na graničnom prijelazu, dok na MGP Neum I i MGP Neum II, koji su zajednički prijelazi s R Hrvatskom, video nadzor postoji samo na strani granične policije R Hrvatske, što može stvarati poteškoće oko procedura za ustupanje videosnimaka, a što je najbolje potvrdio slučaj Geer-Oksam.

Prema ocjeni članova Odbora za žalbe građana, tehnički adekvatan sistem videonadzora ima MGP Doljani, i kao takav mogao bi biti ogledni primjer za uspostavljanje videonadzora na drugim graničnim prijelazima, naročito onim s povećanom frekvencijom putničkog saobraćaja.

Bitno je istaći i činjenicu da je tokom obilaska graničnih prijelaza utvrđeno da ni u jednoj prostoriji za ispitivanje i zadržavanje osoba nema postavljen videonadzor.

2. Infrastruktura objekata u kojima su smješteni granični policajci i u kojima se vrše granične provjere

Opća ocjena članova Odbora za žalbe građana kada je infrastruktura objekata Granične policije BiH na graničnim prijelazima u pitanju je da su uslovi za smještaj i rad policijskih službenika loši, vrlo neuslovni, a što se direktno ili indirektno odražava na kvalitet kontrole kao i na odnos policijskih službenika spram građana.

Tako MGP Ripač i MGP Trebimlja nema napajanje električnom energijom, dok je na MGP Deleuša utvrđen čest nestanak električne energije ili pak pad napona, što posebno otežava uslove rada tokom noći, a nepovoljno utiče i na sistem za kontrolu dokumenata prilikom granične kontrole.

Na većini graničnih prijelaza policijski službenici rade u privremeno postavljenim "kontejnerima" kao što je slučaj s MGP Deleuša, MGP Ivanica, MGP Trebimlja, MGP Doljani, PGP Duži i PGP Radež. Posebno je indikativno da većina ovih prijelaza nije natkrivena što stvara poteškoće prilikom vršenja granične kontrole kada su nepovoljni vremenski uslovi, kao što je velika vrućina, snijeg ili kiša, a posljedicu ovoga trpe i građani jer im se putne isprave tokom padavina oštećuju. Na ovu problematiku Granična policija BiH je u više navrata skretala pažnju Upravi za indirektno oporezivanje.

Također, u nekim od ovih, može se reći improviziranim prostorima za rad policijskih službenika utvrđeni su problemi sa snabdijevanjem pitkom vodom, te nedostatak sanitarnih čvorova.

Posebno zabrinjava da na većini graničnih prijelaza nisu postavljene tehnički zadovoljavajuće fizičke prepreke, pri čemu su rampe manuelne i kao takve ne odgovaraju saobraćajnim standardima. Postojeće fizičke prepreke nisu adekvatno obilježene za učesnike u saobraćaju, što nerijetko dovodi do zabune građana jesu li ili ne obavezni zaustaviti vozilo, a nerijetko je riječ o problemu s horizontalnom i vertikalnom signalizacijom.

3. Koliko su granični policajci upućeni u propise kojima se regulira granični saobraćaj, što uključuje poznavanje etičkog kodeksa, blagovremena dostupnost instruktivnih akata rukovodstva Granične policije BiH na svim graničnim prijelazima

Tokom posjete članovima Odbora za žalbe građana prezentirano je da pripadnici Granične policije BiH imaju pristup intranetu Granične policije BiH na kojem se redovno postavljaju svi pravni akti i instruktivne naredbe bitne za rad policijskih službenika. Također, svi policijski službenici upoznati su s odredbama etičkog kodeksa, što potvrđuju i svojim potpisom prilikom preuzimanja etičkog kodeksa.

Međutim, Odbor u ovom dijelu ističe da svi granični prijelazi nemaju uredno snabdijevanje električnom energijom, što može biti otežavajući faktor prilikom potrebe za uvid u neki od propisa pri provođenju granične kontrole. Članovi Odbora smatraju da bi bilo neophodno na svakom graničnom prijelazu imati uvezane kopije zakonskih i podzakonskih akata, sporazuma i instruktivnih akata značajnih za vršenje granične kontrole. Svakako, bitno je inicirati i održavati kontinuirane obuke iz oblasti poznavanja propisa s ciljem obnavljanja znanja, što bi bilo u korist i policijskih službenika i građana nad kojima se provodi granična kontrola.

Odbor za žalbe građana skreće pažnju na značaj etičkog kodeksa i djelovanja policijskih službenika u skladu s njegovim odredbama, te smatra da se činom potpisivanja akta kojim se potvrđuje da se policijski službenik upoznao sa sadržajem kodeksa, zadovoljava samo forma. Naime, imajući u vidu da se veliki broj žalbi građana odnosi na neprofesionalno i grubo ponašanje policijskih službenika, ide u prilog tvrdnji da se izučavanju odredbi i djelovanju policijskih službenika u skladu s etičkim kodeksom mora posvetiti mnogo veća pažnja.

U vezi s tim, Odbor smatra da bi bilo korisno periodično organizirati obuke policijskih službenika o načinu komuniciranja s građanima, pri čemu ona treba biti svedena isključivo na službeni nivo bez nepotrebnih, suvišnih komentara, što nerijetko dovodi do verbalnog konflikta, a koji potom rezultira žalbom građanina na rad policijskog službenika. Ovdje svakako treba uvrstiti i obuke o upravljanju stresom i djelovanju u nepovoljnim uslovima za rad, kao što je velika frekvencija putničkog saobraćaja i sl.

Rad psihologa s timovima granične policije u velikoj mjeri bi rezultirao rješavanju ovakvih pojava na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine.

4. Poznavanje stranih jezika naročito na graničnim prijelazima s povećanom frekvencijom putničkog saobraćaja

Tokom razgovora s policijskim službenicima na svim graničnim prijelazima izražena je potreba za obukom iz poznavanja osnova stranih jezika, posebno engleskog jezika, naročito na graničnim prijelazima na kojima je evidentiran značajan broj prelazaka stranih turista kao što su MGP Doljani, MGP Ivanica, MGP Neum I i II.

U vezi s ovim pitanjem, Odbor za žalbe građana na 15. sjednici, održanoj 30.4.2015., usvojio je sljedeći zaključak:

Odbor za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH preporučuje Graničnoj policiji BiH da na visokofrekventnim graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine, odnosno graničnim prijelazima koje turisti najčešće koriste za prelazak granice, budu angažirani policijski službenici koji poznaju osnove engleskog jezika. U vezi s tim, potrebno je da Granična policija BiH u narednom periodu, u skladu sa svojim planovima i finansijskim mogućnostima, organizira dodatnu obuku i edukaciju policijskih službenika Granične policije BiH o osnovama engleskog jezika.

I u narednom periodu Odbor će insistirati na realizaciji ovog zaključka, te inicirati da Granična policija BiH štampa brošure s uobičajenim frazama na nekoliko stranih jezika, a koje se koriste prilikom granične kontrole. Iste bi bile distribuirane na svim graničnim prijelazima.

5. Pripremljenost graničnih prijelaza na mogući priliv migranata iz pravca R Hrvatske i R Srbije

Poseban segment prilikom posjete i obilaska graničnih prijelaza, kojim se Odbor bavio, je pitanje migrantske krize, te spremnost Granične policije BiH da adekvatno odgovori u slučaju kretanja migranata prema graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine. Tokom posjeta utvrđeno je da do sada nije bilo dolaska migranata na granične prijelaze Bosne i Hercegovine. Granična policija BiH izradila je plan djelovanja u slučaju kretanja migranata iz pravca Republike Hrvatske i Republike Srbije prema Bosni i Hercegovini, te se u tom pravcu prati stanje i redovno razmjenjuju informacije s nadležnim institucijama i policijskim tijelima u gradovima kojima granični prijelazi gravitiraju.

6. Sistematski pregledi graničnih policajaca, te druge provjere u vezi s davanjem odobrenja za nošenje oružja

Odbor za žalbe građana je na 4. sjednici, održanoj 21.5.2014., usvojio preporuku prema kojoj policijske agencije na nivou Bosne i Hercegovine trebaju pokrenuti inicijativu za obavljanje redovnog sistematskog pregleda policijskih službenika koji imaju dozvolu za nošenje oružja, a naročito pripadnika Jedinice za specijalnu podršku, s posebnim naglaskom na psihološko testiranje, a s ciljem sprečavanja neprimjerene i nezakonite upotrebe vatrenog oružja izazvane eventualnim psihološkim traumama.

Kako se policijski službenici, a naročito pripadnici Jedinice za specijalnu podršku, svakodnevno susreću sa izuzetno teškim stresnim situacijama i događajima, rukovodstva ovih policijskih agencija trebaju uložiti dodatne napore u izradu programa upravljanja stresom i preduzimanje pravovremenih mjera radi održavanja psihološke stabilnosti navedenih osoba.

O pitanju sistematskih pregleda posebna rasprava vođena je tokom radnog sastanka, održanog 29.6.2015., kada su utvrđena dva zaključka:

1. Granična policija BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela trebaju u što kraćem roku izraditi planove prema prioritetima za obavljanje sistematskih ljekarskih pregleda policijskih službenika, kako bi se za njih mogla potraživati finansijska sredstva u budžetu za 2016. godinu.
2. Navedene policijske agencije trebaju pokrenuti postupak izmjene sistematizacije radnih mjesta u smislu otvaranja radnih mjesta za određeni broj psihologa u njima, čiji je angažman više nego potreban za budući uspješan rad policijskih službenika.

Tokom obilaska graničnih prijelaza i razgovora s policijskim službenicima ponovo je izražena potreba za obavljanjem sistematskih pregleda, te za pružanjem psihološke podrške, posebno zbog činjenice da je povećan stepen sigurnosti u cijeloj zemlji, te da su policijski službenici izloženi posebnom pritisku nakon nedavnih terorističkih događaja.

Osim navedenog, Odbor za žalbe građana utvrdio je i sljedeće:

1. Na svim graničnim prijelazima nije postavljena adekvatna horizontalna i vertikalna signalizacija koja bi jasno upozoravala građane da se približavaju graničnom prijelazu i koja bi jasno isticala zabrane u skladu s pravilima kretanja u graničnom pojasu. Također, nema jasnih putokaza prema pojedinim graničnim prijelazima;
2. Jedinice Granične policije BiH nisu popunjene u potpunosti kako je predviđeno sistematizacijom radnih mjesta, što u veliko mjeri opterećuje raspoloživi broj policijskih službenika na graničnim prijelazima. Primjera radi na graničnim prijelazima na strani R Hrvatske u prosjeku se nalazi dva puta veći broj policijskih službenika u jednoj smjeni nego što je to slučaj na graničnim prijelazima na strani Bosne i Hercegovine. Ovome treba dodati i činjenicu da nema potreban broj žena na graničnim prijelazima, čemu će Granična policija BiH u narednom periodu morati posvetiti pažnju;
3. Građani, a posebno turisti, često imaju problema s prelaskom granice zbog neposjedovanja tzv. zelenog kartona, odnosno graničnog osiguranja, pa bi putem veb-stranice Granične policije BiH na jasan i razumljiv način to trebalo istaći kao uslov za prelazak granice Bosne i Hercegovine. Također, na graničnim prijelazima na vidljiv i jasan način potrebno je istaći da policijski službenik nije ovlašten za izdavanje graničnog osiguranja, čime bi se izbjegle manipulacije u vezi s ovim pitanjem.

POGLAVLJE IV.

PROBLEMI U RADU ODBORA ZA ŽALBE GRAĐANA

U ovom dijelu Izvještaja želimo naglasiti probleme s kojima se susreo Odbor u toku svog rada, odnosno postupanja u skladu s ovlaštenjima predviđenim Zakonom.

Naime, Odbor za žalbe građana kao nezavisno tijelo policijske strukture ima jasno propisane nadležnosti predviđene članom 15. Zakona, a koje neće biti u mogućnosti provoditi zbog nejasne definiranosti predviđene Zakonom o izmjenama Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH.

Ovaj odbor se, u skladu s navedenim, i obratio Zajedničkoj komisiji za administrativne poslove za tumačenje inoviranih odredbi navedenog zakona, no rezultati su izostali.

Napominjemo da Odbor za žalbe ne može biti tretiran kao drugo radno tijelo jer, imajući u vidu da je ovo nezavisno tijelo formirano s ciljem i zadatkom da bude građanski, kontrolni i nadzorni mehanizam u odnosu na rad policijskih struktura Bosne i Hercegovine i u odnosu na žalbe građana, te da je nezavisnost i nepristrasnost članova Odbora zakonski postulat, koji se pravno generalno tumači kao nezavisnost o ničemu osim zakonu i vlastitoj savjesti³, odnosno onaj koji odlučuje mora biti slobodan od svakog vanjskog uticaja, a iz čega i proizlazi osnovni uslov za postavljanje na ove pozicije, kako je definirano i članom 16. (Struktura Odbora za žalbe građana), smatramo da bi bilo krajnje pogrešno, ako ne i protiv zakona, izjednačiti i u ovom segmentu članove ovog odbora s drugim radnim tijelima Parlamentarne skupštine BiH. Navedeno bi, između ostalog, ozbiljno dovelo u pitanje dojam objektivne nepristrasnosti članova Odbora, jer bi u svijesti građana mogli biti „izjednačeni“ s uvažanim članovima Parlamentarne skupštine koji su izabrani predstavnici naroda i građana Bosne i Hercegovine i/ili zaposlenicima Parlamentarne skupštine BiH, da ne spominjemo upravne i nadzorne odbore koji nemaju nikakvu dodirnu tačku s ovim odborom. Isto je u suprotnosti ne samo s citiranim zakonskim odredbama, nego i s ciljevima i razlozima zbog kojih je jedno ovakvo nezavisno tijelo i formirano.

U protivnom, svrstavanje Odbora za žalbe građana u kategoriju „drugih radnih tijela“ neophodnim se čini zavisnost u odlučivanju u skladu sa smjericama Parlamentarne skupštine BiH, a što odstupa od osnovne ideje o demokratskom nadzoru nad policijskom strukturom BiH, a potom i zaštiti građana i njihovih osnovnih prava, čime se narušava i princip povjerenja građana u rad ovakvih tijela. Međunarodna iskustva podržavaju nezavisnost u nadzoru i postupanju sa žalbama građana upravo i s tim ili sličnim nezavisnim tijelima, uredima ombudsmena ili mehanizmima organizacija za zaštitu ljudskih prava, a koji garantiraju vanjsku odgovornost policije prema zajednici kojoj služe⁴.

³ Krapac, D., Neovisnost sudaca, Politička misao, Vol. XXXIV, 1997, str. 63-111

⁴Parlamentarni nadzor nad sigurnosnim sektorom, principi, mehanizmi i najbolje prakse, DCAF, Interparlamentarna unija, Ženeva, 2003., str 61-63.

Također u slučaju definiranja Odbora za žalbe građana kao “drugog radnog tijela”, posljedično je pristupiti izmjenama Zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture BiH, formalno u dijelu samog naziva zakona i imenovanja tijela, a potom i sadržajno u smislu funkcionalne nezavisnosti ovog tijela. Budući da je zakon kojim se definira rad Odbora nastao kao dio reforme policijskih snaga u BiH, kao inovirano tijelo, u skladu s nezavisnim nadzorom nad radom policijske strukture kao i zaštite prava građana od nepropisnog policijskog postupanja kao dijela Evropske pravne tečevine⁵, izvjesnim se čini problematiziranje pitanja prošle reforme policijskih struktura u BiH ili otvaranje mogućnosti za nove reformske procese.

Također, dijelovi izmijenjenog zakona o plaćama i naknadama, a koji se odnose na rad ovih odbora, odnosno njegovo vrijeme djelovanja van radnog vremena institucija u BiH, čini se nesuvislim kada se uzmu u obzir nadležnosti Odbora za žalbe te njegovih posjeta policijskim agencijama ili pak graničnim prijelazima, te aktivnoj saradnji s jedinicama za policijske standarde, kao i činjenica da članovi Odbora nisu iz istog mjesta već dolaze iz udaljenih krajeva Bosne i Hercegovine, što iziskuje dodatni broj noćenja, upućuje na činjenicu da će se prihvatanje Odbora za žalbe kao “drugog radnog tijela” direktno odraziti i na njegovu funkcionalnost, a što nije bio smisao reforme policijskih struktura u BiH.

Želimo ukazati da su na prošloj sjednici, održanoj 22.12.2015., s početkom u 17 sati, predstavnici policijskih agencija, i to: SIPA-e i Granične policije, jasno naveli da nisu u mogućnosti prisustvovati sjednicama Odbora jer je njihovo radno vrijeme do 17 sati (jedinice za profesionalne standarde), a njihova obaveza predviđena je zakonom. Također, u tehničkom dijelu postoje stanoviti problemi s rezerviranjem sala van radnog vremena kao i dodatnih usluga u zgradi PSBiH.

Kako je u opisu i nadležnostima rada Odbora predviđen i uvid u stanje na terenu, odnosno obilasci policijskih agencija, graničnih prijelaza i sl., postavlja se pitanje kako ove planirane

⁵Evropska komisija (EC) je službeno pozvala na sistemsku reformu policijskih struktura u Bosni i Hercegovini u „Izveštaju o spremnosti Bosne i Hercegovine da uđe u pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju“(Studija izvodljivosti) iz 2003. godine. EC smatra "strukturnu policijsku reformu u smislu racionaliziranja policijske službe" neophodnim korakom u uspostavljanju vladavine zakona i ključnim elementom za pristupanje Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji. Institucije Evropske unije preuzele su aktivnu ulogu u radu PRC-a.Tokom posjete PRC-a Bruxellesu u oktobru 2004. godine, tadašnji evropski povjerenik za vanjske odnose Christopher Patten i generalni sekretar Evropske unije Javier Solana objasnili su detaljno minimalne zahtjeve Evropske unije za uspješno restrukturiranje policije u Bosni i Hercegovini: 1. Institucije Bosne i Hercegovine moraju imati sva ovlaštenja u policijskim pitanjima u Bosni i Hercegovini; ovo podrazumijeva da zakonodavstvo i izrada budžeta u vezi sa svim policijskim pitanjima budu isključivo na državnom nivou; 2. Politički nadzor treba vršiti ministarstvo sigurnosti na državnom nivou; 3. Veličina i oblik lokalnih policijskih regija trebaju biti određeni u skladu s kriterijima koji se čine razumnim sa stanovišta djelotvornog rada policije, a ne političkih razloga. Izveštaj Vijeća za provedbu mira (PIC) također ističe da “demokratski odgovorna policija i nezavisno pravosuđe predstavljaju preduslov za vladavinu zakona i potpunu zaštitu ljudskih prava” i insistira da “vlasti dovrše proces restrukturiranja policije, te se daje jasna podrška restrukturiranju policije preko Komisije za restrukturiranje policijskih snaga u Bosni i Hercegovini”.

aktivnosti, a koje se provode u saradnji s međunarodnim i nevladinim partnerima (DCAF, CSS, UNDP i dr.), realizirati nakon radnog vremena, tj. poslije 17 sati, kada je jasno da se do najbližeg graničnog prijelaza, izuzev Aerodroma Sarajevo, treba voziti najmanje 2 sata, čime bi nadzor krenuo u noćnim satima, a što nije realno niti objektivno, uzmemo li u obzir da Odbor čine nezavisne i stručne, a ne ovlaštene osobe. Također, u pogledu broja predmeta koji su veoma složeni, sastanci Odbora traju po 3 i više sati, a što iziskuje da članovi Odbora iz udaljenih krajeva moraju noćiti u Sarajevu, te nastaviti sjednicu narednog dana, također van radnog vremena, odnosno poslije 17 sati, postavlja se pitanje troškova noćenja i prijevoza članova Odbora, a koji nisu prepoznati inoviranim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama i naknadama, tj. predviđeni limitirani iznos nije dostatan za troškove noćenja, ishrane kao i terenskog rada članova Odbora, o čemu su se članovi Odbora jednoglasno izjasnili.

Sve navedeno dovodi u pitanje potpunu funkcionalnost Odbora i ispunjavanje Zakonom predviđenih obaveza, a što umanjuje povjerenje građana u rad policijske strukture u Bosni i Hercegovini, u vremenu kada se Bosna i Hercegovina opredijelila za sukobljavanje s najtežim oblicima krivičnih djela.

Slijedom navedenog, Odbor predlaže sljedeće preporuke i zaključke:

1. Usvaja se Izvještaj o radu Odbora za žalbe građana Parlamentarne skupštine BiH za 2014. godinu.
2. Podržavaju se sve preporuke Odbora za žalbe građana s ciljem unapređenja rada policijskih agencija na nivou Bosne i Hercegovine.
3. Pozivaju se Granična policija BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH da policijskim službenicima ovih agencija skrenu pažnju o vrsti informacija koje smiju objavljivati na društvenim mrežama.
Poštujući slobodu govora i izražavanja, sugerira se da zbog specifičnosti poslova i radnih zadakata koje obavljaju, policijski službenici suzdrže od objavljivanja informacija koje su usko vezane za vršenje službene dužnosti.
4. Potrebno je pristupiti usklađivanju zakonskih propisa kojim se osigurava nezavisnost rada Odbora kao i njegova potpuna funkcionalnost.

**Predsjednik
Odbora za žalbe građana
Parlamentarne skupštine BiH
dr. sc. Vjekoslav Vuković**

PRILOG:

- tabelarni prikaz održanih sjednica i prisustva članova Odbora u 2015. godini